

Сімахова Анастасія Олексіївна,*канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та управління національним господарством,
Дніпропетровський національний університет ім. Олесь Гончара
(м. Дніпро, Україна)***АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЧИННИКІВ НА ДОБРОБУТ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ СВІТОВИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

У статті оцінено вплив зовнішньоекономічних факторів на добробут населення України. Розроблено модель залежності валового внутрішнього продукту (ВВП) на душу населення від обсягів імпорту України за допомогою кореляційно-регресійних методів аналізу. Виокремлено негативні тенденції у зовнішньоекономічній діяльності України, які дестабілізують соціально-економічний розвиток країни.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, соціальний розвиток, інтеграційні процеси, ВВП на душу населення, національна економіка, багатофакторний кореляційно-регресійний аналіз, добробут населення.

Постановка проблеми. В умовах сучасної глобалізації країн могутнім фактором соціально-економічного розвитку стають зовнішньоекономічні чинники, які впливають на прискорення науково-технічного прогресу (НТП), інтенсифікацію економіки та, безумовно, на добробут населення. Інтеграційні процеси, що відбуваються у межах національної економіки проникають в усі сфери життя, причому не лише в економіку, фінанси, але й в соціальний сектор.

Ефективну соціальну політику неможливо проводити без сильної економічної бази і, навпаки, без забезпечення соціальної динаміки неможливий прогрес виробництва товарів і послуг [1, с. 75] та гідна участь у глобальному середовищі. Як показує практика, економіка України вкрай чутлива до дії зовнішніх чинників, навіть незначні коливання кон'юнктури світових ринків здатні швидко відобразитися на соціально-економічному розвитку та дестабілізувати різні сфери господарської діяльності. До цього ж недостатній розвиток державних інституційних та економічних важелів впливу на екзогенні загрози призводить до низького рівня керованості соціально-економічної сфери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній науковій літературі дослідженню питання впливу зовнішньоекономічних чинників на розвиток економіки України та її окремих секторів, приділяють увагу багато дослідників, зокрема О. Білорус [2], Т. Власюк [3], В. Гець [4], І. Губарева [5], Б. Губський [2], Е. Лібанова [6], Д. Лук'яненко [2], А. Мазараки та Т. Мельник [7], Т. Осташко [4], А. Сундук [8], В. Точилін [4], М. Хвесик [5]. Не дивлячись на значні здобутки у дослідженні цього питання, наразі не вирішено такий аспект названої проблематики, як вплив зовнішньоекономічної діяльності України на соціальну сферу, зокрема добробут населення. Актуальність теми обумовлена активізацією інтеграційних процесів в Україні, підписанням Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2014 р., що інтенсифікує зовнішньоекономічну діяльність національної економіки, а це, у свою чергу, впливає на соціальну сферу.

Метою статті є дослідження та оцінювання впливу зовнішньоекономічних чинників на добробут українського населення в умовах інтеграції до світової спільноти.

Викладення основного матеріалу. Інтеграція України у світовий простір не лише значно впливає на розвиток зовнішньоекономічної діяльності, але й спричиняє глибинні зміни в економіці та соціальній сфері. Наслідки цього впливу носять як позитивний, так і негативний ефект. До останнього, передусім, належить зростання залежності країн від змін кон'юнктури на міжнародних ринках, зниження ролі внутрішніх джерел фінансування на користь іноземних інвесторів, прискорення розповсюдження світових фінансових криз у національному фінансовому середовищі тощо. Беззаперечно, усі ці ефекти мають своє відтворення не лише у сфері господарства, але й у соціальному розвитку. Для забезпечення гідного добробуту українського населення, позитивної соціальної динаміки, беззаперечно, мають поєднуватися соціальні та економічні процеси як необхідна умова підтримання кореляції між можливостями і потребами [9, с. 97]. Це стосується й зовнішньоекономічного впливу на забезпечення соціального розвитку.

З метою вивчення цих ефектів перед нами постала задача визначення впливу зовнішньоекономічних чинників на показник ВВП на душу населення України. Для цього було побудовано багатофакторну регресійну модель:

$$Y(x) = f(x_1, x_2, \dots, x_{n-1}, x_n), \quad (1)$$

де x_i – зовнішньоекономічні чинники; n – кількість чинників.

Безумовно, важливою є перевірка якості знайдених параметрів моделі і оцінювання моделі у цілому на адекватність реальним процесам соціального розвитку та забезпечення добробуту населення. Вирішення двох викладених завдань щодо оцінювання адекватності та якості моделі дозволило б використати побудовану економетричну модель для пояснення результатів впливу досліджуваних зовнішньоекономічних чинників. Більше того, це надасть можливість моделювати на перспективу значення зовнішньоторговельних факторів та ВВП на душу населення України.

Необхідно зазначити, що загальний набір показників, найбільшою мірою відтворюючих зовнішньоекономічну діяльність, можливо сформулювати за наявності проведених раніше досліджень вітчизняних вчених з цієї проблематики та наявних статистичних даних [3; 7; 10]. Виявлені показники стосуються експортної, імпортної та інвестиційної діяльності. Таким чином, для моделювання було обрано такі показники стану та розвитку зовнішньоекономічної діяльності, як експорт товарів та послуг (X_1); імпорт товарів та послуг (X_2); зовнішньоторговельне сальдо (X_3) та прямі іноземні інвестиції (X_4), табл. 1.

Нерідкими є випадки, коли показники, які характеризують стан зовнішньоекономічної сфери, залежні один від одного. У зв'язку з наявністю проблеми мультиколінеарності регресійні моделі виявляються непридатними для якісного економічного аналізу. Для усунення цієї проблеми, спираючись на статистичні дані таблиці 1, був проведений кореляційний аналіз зовнішньоекономічних чинників для виявлення прихованої взаємозалежності між показниками. За результатами розрахунків парних кореляцій, які репрезентовані у таблиці 2, побудовано матрицю і встановлено,

Розділ 4 Проблеми управління інноваційним розвитком

що не всі обрані для кореляційно-регресійного аналізу фактори між собою мають високу щільність. Наприклад, це стосується фактору X_3 .

Таблиця 1 – Основні показники зовнішньоекономічної діяльності України у 1995-2014 рр., млрд дол. США (розраховано автором за даними [10-12])

Рік	ВВП на душу населення, дол. США (Y)	Експорт товарів та послуг (X_1)	Імпорт товарів та послуг (X_2)	Зовнішньоторгове сальдо (X_3)	Прямі іноземні інвестиції (X_4)
1995	592	13,32	16,05	-2,73	0,9
1996	848	19,1	18,8	0,3	1,44
1997	974	19	18,5	0,5	2,06
1998	596	16,4	16,1	0,3	2,81
1999	503	15,2	12,9	2,3	3,28
2000	640	18,1	15,1	3	3,88
2001	784	19,8	16,9	2,9	4,56
2002	883	22	18,2	3,8	5,47
2003	1053	27,3	24,5	2,8	6,79
2004	1372	38	31,1	6,9	9,05
2005	1837	40,4	39,1	1,3	16,89
2006	2312	45,9	48,8	-2,9	21,61
2007	3076	58,3	65,6	-7,3	29,54
2008	3904	78,7	92	-13,3	35,62
2009	2548	49,3	50,6	-1,3	40,05
2010	2979	63,2	66,2	-3	44,81
2011	3584	82,2	88,8	-6,6	50,33
2012	3866	82,4	91,4	-9	55,3
2013	4184	76,5	84,6	-8,1	57,06
2014	3061	64,1	60,8	3,3	45,92

Таблиця 2 – Матриця парних кореляцій зовнішньоекономічних чинників

Фактор	X_1	X_2	X_3	X_4
X_1	1			
X_2	0,992393665	1		
X_3	-0,725730403	-0,804903859	1	
X_4	0,954676605	0,940190214	-0,652461602	1

Проте між факторами X_1 та X_2 існує надзвичайно тісний взаємозв'язок, оскільки коефіцієнт кореляції практично наближений до одиниці.

Модель залежності ВВП на душу населення України від основних показників зовнішньоекономічної діяльності України побудовано у вигляді лінійної багатофакторної регресії за допомогою стандартної програми «Регресія» та електронних таблиць Excel. Для характеристики достовірності макромоделі і її параметрів застосовано класичні економетричні критерії оцінювання [13; 14]. Причому необхідно зазначити, що автором очікується встановлення високої залежності ВВП на душу населення України від обсягу експорту товарів та послуг.

За розрахунками автора лінійне рівняння залежності ВВП на душу населення України від чинників X_1 - X_4 має вигляд:

А.О. Сімахова. Аналіз впливу зовнішньоекономічних чинників на добробут населення України в умовах світових інтеграційних процесів

$$\hat{Y} = a_0 + a_1X_1 + a_2X_2 + a_3X_3 + a_4X_4 + u, \quad (2)$$

де $a_i, i=0,1,\dots,4$ – коефіцієнти лінійної регресії; \hat{Y} – розрахунковий обсяг ВВП на душу населення країни; X_1 – обсяг експорту товарів та послуг; X_2 – обсяг імпорту товарів та послуг; X_3 – обсяг зовнішньоторговельного сальдо; X_4 – обсяг прямих іноземних інвестицій в національну економіку; u – випадкова складова.

За допомогою методики багатофакторного кореляційно-регресійного аналізу та застосування методу найменших квадратів було встановлено, що на обсяг ВВП на душу населення України суттєво впливає лише один показник – обсяг імпорту товарів і послуг (X_2). Результати економетричного моделювання, обчислені за допомогою стандартної функції «Регресія» електронних таблиць Excel, наведені у таблиці 3.

Таблиця 3 – Результати розрахунків для моделі залежності обсягу ВВП на душу населення України від зовнішньоекономічних чинників

Регресійна статистика						
Коефіцієнт множинної кореляції R		0,996787205				
Коефіцієнт детермінації R^2		0,993584732				
Нормований коефіцієнт детермінації R^2		0,940953153				
Спостереження (кількість років, за які проведено дослідження)		20				
Дисперсійний аналіз						
	df (кількість ступенів свободи)	SS (пояснена сума квадратів)	MS (дисперсія на 1 ступінь вільності)	F (фактичне значення розподілу Фішера)	Значимість F (критерій Фішера)	
Регресія	1	110166534,9	110166534,9	2942,68466	2,11052E-21	
Залишок	19	711311,0663	37437,42454			
Усього	20	110877846				
	Коефіцієнти	Стандартна похибка	t -статистика	P -значення	Нижні 95%	Верхні 95%
Y-перетин	0					
X_2	44,958	0,828772702	54,246518	2,67089E-22	43,2234	46,692674

Виходячи з даних таблиці 3, можна стверджувати, що модель адекватна, адже значимість F -критерію та P -значення менше ніж 0,05 [15, с. 141]. Отже, показник X_2 статистично значимий. За результатами проведеного дослідження, лише показник X_2 має P -значення менше 0,05 (див. табл. 3). Для X_1 P -значення було 0,2, за нашими розрахунками, для X_3 – 0,17; для X_4 – 0,06. Виходячи з наведеного, лише вплив показника обсягу імпорту товарів та послуг на ВВП на душу населення України є статистично обґрунтованим.

Кінцеве рівняння залежності ВВП на душу населення України від зовнішньоекономічних чинників має вигляд:

$$\hat{Y} = 44,96X_2 \quad (3)$$

Установлення адекватності моделі було здійснене за допомогою визначення

Розділ 4 Проблеми управління інноваційним розвитком

множинного коефіцієнта детермінації, який оцінює частку варіації результату за рахунок представлених у рівнянні факторів у загальній варіації результату. У даному випадку, за результатами табл. 3, коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,994$. Коефіцієнт детермінації наближається до одиниці. Це свідчить про функціональний зв'язок між розрахунковою величиною ВВП на душу населення та обсягом імпорту товарів та послуг. Крім цього, таке значення R^2 говорить про те, що 99,4 % зміни обсягу ВВП на душу населення України (\hat{Y}) описувалися за рахунок зміни обсягу імпорту товарів та послуг (X_2). Відмітимо, що очікувалася наявність залежності ВВП на душу населення України від експорту товарів та послуг. Проте отримане рівняння не виправдало економічні очікування автора щодо високої залежності ВВП на душу населення України від обсягу експорту, про що було сказано раніше. Отже, приходимо до висновку щодо високої залежності як національної економіки, так і соціальної сфери від імпортової діяльності України.

Стандартна похибка показника X_2 за даними табл. 3 становить 0,829. Вона менше 1. Отже, коефіцієнт X_2 є значимим.

Здійсимо перевірку значимості та адекватності моделі з використанням F -критерію Фішера, t -тесту Ст'юдента та коефіцієнту апроксимації. Якщо розраховане значення F -критерію більше за його критичне значення, яке визначається за допомогою спеціальної статистичної таблиці, то значення коефіцієнта детермінованості визнається суттєвим (не випадковим), а модель – такою, що має високе значення. За відповідною таблицею встановлюється рівень значущості $\alpha=0,05$, і за нею ж знаходимо, що критичне значення $F_{кр}=4,41$ [13, с. 55]. Фактично маємо $F=2942,685 > F_{кр}$, що засвідчує високу значущість моделі. Аналогічно адекватність моделі підтверджується t -тестом Ст'юдента на значимість параметру a_2 , (рівень значущості $\alpha=0,05$):

$$t_{a_2} = 54,25 > t_{крит} = 2,101. \quad (4)$$

Модель значуща, оскільки $t_{прак} > t_{крит}$.

Коефіцієнт апроксимації визначається за формулою [14, с. 156]:

$$\bar{A} = \frac{\sum |y_i - \hat{y}_i| : y_i}{n} \times 100\%. \quad (5)$$

Згідно розрахунків $\bar{A} = 12,63$ %. Значення коефіцієнта апроксимації нижче за 15% доводить належну якість специфікації розробленої моделі. Отже, розроблену модель, як адекватну та статистично значиму, можна використовувати для подальшого аналізу та прогнозування.

Шляхом введення абсолютних значень обсягу імпорту товарів та послуг України (X_2) з таблиці 1 в лінійне рівняння регресії (формула 3) і розв'язання його, отримаємо розрахункові значення результативної ознаки – обсягу ВВП на душу населення України за досліджуваний період. Динаміку фактичного і розрахункового значення обсягу ВВП на душу населення України за 1995-2014 рр. зображено на рисунку 1.

Висновки. Таким чином, на основі змодельованої економетричної залежності доведено наявність істотного впливу імпорту товарів і послуг в Україну на обсяг ВВП

на душу населення України. Встановлена висока залежність ВВП на одну особу від імпортової діяльності є вкрай загрозливою, оскільки, якщо розглянути структуру імпорту у товарному розрізі, то найбільшу частку займає сировина – майже 30% у 2014 р., далі йде продукція машинобудування – 16 % та хімічної промисловості – 12,5 % [10, с. 230]. Наведені офіційні статистичні дані свідчать, що в зовнішньоекономічній діяльності України існує висока залежність від імпорту мінеральної продукції, матеріалів, машин, обладнання. Отже, україн важливим є перехід національної економіки до технологічної бази постіндустріального суспільства, що знизить національну імпортозалежність та забезпечить продуктивність економіки України й соціальний прогрес.

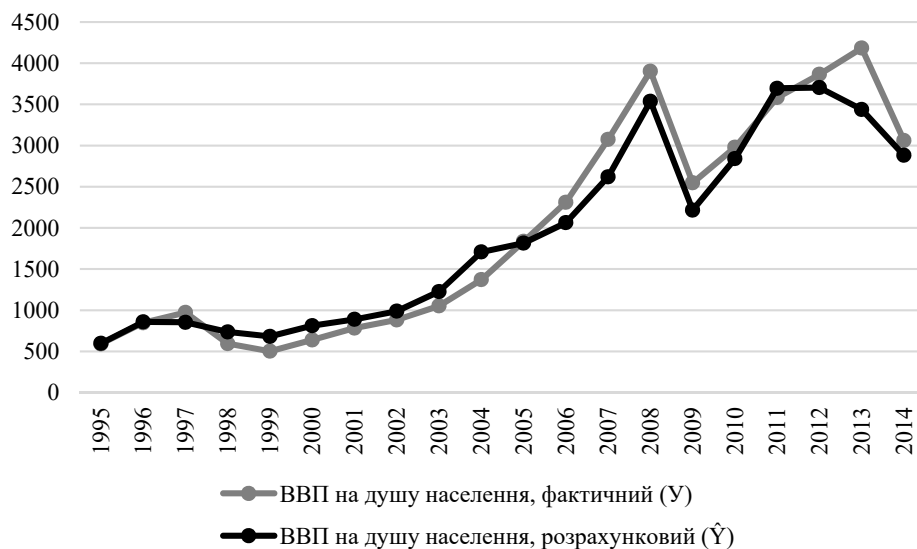

Рисунок 1 – Динаміка фактичного і розрахованого ВВП на душу населення України у 1995-2014 рр., млрд дол. США

Перспективи подальших досліджень. Виходячи з наведених міркувань, запропонований підхід щодо розроблення економетричної моделі залежності ВВП України на одну особу від обсягів імпорту надає можливість вирішити питання оптимізації зовнішньоекономічної діяльності країни. Необхідно пам'ятати, що це лише гіпотеза, методологічна значущість якої полягає у тому, що на добробут населення України впливають зовнішньоекономічні чинники, зокрема імпорт. На перспективу буде проводитись дослідження щодо шляхів та напрямів мінімізації залежності економіки України та її соціальної сфери від імпорту товарів та послуг.

1. Тимошенко Л.М. Соціально-економічний розвиток і його кероване забезпечення в умовах інноваційної моделі суспільної динаміки / Л.М. Тимошенко, А.О. Сімахова // Механізм регулювання економіки – 2015. – № 1. – С. 68-78.

2. Лук'яненко Д.Г. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації : монографія /

Розділ 4 Проблеми управління інноваційним розвитком

Д.Г. Лук'яненко, О. Г. Білорус, Б. В. Губський та ін.; за ред. Д. Г. Лук'яненка. – К. : Либідь, 2000. – 582 с.

3. Власюк Т.О. Оптимізація імпоротної політики як чинник зовнішньоекономічної безпеки / Т.О. Власюк // Проблеми економіки. – 2015. – № 3. – С. 39-51.

4. Можливості та застереження щодо наслідків введення в дію положень Угоди про асоціацію між ЄС та Україною / за ред. акад. НАН України В.М. Гейця; чл.-кор. НААН України, д-ра екон. наук Т.О.Осташко; д-ра екон. наук, проф. В.О.Тоциліна; НАН України, Ін-т екон. та прогноз. – К., 2013. – 150 с.

5. Губарева І.О. Формування економічної безпеки України в умовах активізації інтеграційних процесів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук / І.О. Губарева. – Х. 2015. – 38 с.

6. Лібанова Е.М. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової, акад. НААН України М.А. Хвесика. – К. : ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. – 776 с.

7. Мазаракі А.А. Стратегія посткризового розвитку зовнішньоекономічного сектора України: монографія / А.А.Мазаракі, Т.М.Мельник, В.В. Юхименко та ін.; за заг.ред. А.А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 660 с.

8. Сундук А. Вплив світогосподарських процесів на розвиток соціально-економічної системи / А. Сундук // Вісник КНТЕУ. – 2011. – № 3. – С. 25-30.

9. Тимошенко Л.М. Соціальна компонента в забезпеченні цивілізаційного поступу і перспективні форми її реалізації на національних теренах / Л.М. Тимошенко, О.В. Більська // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: «Світове господарство і міжнародні економічні відносини». – 2014. – Вип. 6. – С. 94-103.

10. Статистичний щорічник України за 2014 рік / Державна служба статистики України ; за ред.І. М. Жук. – К., 2015. – 586 с.

11. Статистичний щорічник України за 2008 рік / Державний комітет статистики України ; за ред. О. Г. Осауленка. – К. : Консультант, 2009. – 566 с.

12. Статистичний щорічник України за 2001 рік / Державна служба статистики України ; за ред. О. Г. Осауленка. – К. : Техніка, 2002. – 644 с.

13. Комашко О.В. Прикладна економетрика: навч. посібн. / О.В. Комашко, Е.В. Раєвська, Н.В. Румянцев; за заг. ред. О.І. Черняка. – К., 2002. – 154 с.

14. Бережная Е.В. Математические методы моделирования экономических систем: Учеб. пособие / Е.В. Бережная, В.И. Бережной. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 2006. – 432 с.

15. Халафян А.А. STATISTICA 6. Статистический анализ данных / А.А. Халафян. – М. : ООО «Биконом-Пресс», 2007. – 512 с.

1. Tymoshenko, L.M., & Simakhova, A.O. (2015). Sotsialno-ekonomichniy rozvytok i yoho kerovane zabezpechennia v umovakh innovatsiinnoi modeli suspilnoi dynamiki [Socioeconomic development and its controlled providing in innovative model of social dynamics conditions]. *Mechanizm rehulivannia ekonomiky. – Mechanizm of Economic Regulation*, 1, 68-78 [in Ukrainian].

2. Lukyanenko, D.G., Bilous, O., & Gubsky, B. (2000). *Stratehii ekonomichnoho rozvytku v umovkah hlobalizatsii [Economic development strategies in the context of globalization]*. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].

3. Vlasjuk, T.O. (2015). Optymizatsiia importnoi polityki yak chynnyk zovnishnoekonomichnoi bezpeky [Optimization of import policy as the factor of foreign security]. *Problemy ekonomiky. – Problems of economics*, 3, 39-51 [in Ukrainian].

4. Heyets, V.M., Ostashko, T.O., & Tochylyna, V.O. (2013). *Mozhlyvosti ta zasterezhennia shchodo naslidkiv vvedennia v dii polozhen Uhody pro assotsiatsiiu mizh ES ta Ukrainoiu [Opportunities and warnings about the consequences of the introduction of the Association Agreement between the EU and*

Ukraine] Kyiv [in Ukrainian].

5. Gubareva, I.O. (2015). Formuvannia ekonomichnoi bezpeki Ukrainy v umovakh aktivizatsii intehratsiinykh protsessiv [Formation of economic security of Ukraine in the conditions of intensification of integration processes]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kharkiv. [in Ukrainian].

6. Libanova, E.M., Hvesyk, M.A. (2014) *Socialno-ekonomichnyy potentsial stalogo rozvitky Ukrainy ta ii regioniv [Socioeconomic potential of sustainable development of Ukraine and its regions]* Kyiv: DU IEPSSR NAN Ukrainy [in Ukrainian].

7. Mazaraki, A.A., Melnyk, T.M., & Yukhimenko, V.V. (2014). *Stratehiia postkryzovoho rozvitky zovnishnoekonomichnoho sektora Ukrainy [Strategy of post-crisis development of the external sector of Ukraine]* Kyiv: KNTEU [in Ukrainian].

8. Sunduk, A. (2011). Vplyv svitohospodarskykh protsessiv na rozvytok sotsialno-ekonomichnoi systemy [Influence of global processes on the development of socioeconomic system]. *Visnyk KNTEU. – Bulletin KNTEU*, 3, 25-30 [in Ukrainian].

9. Tymoshenko, L.M., & Bil'ska, O.V. (2014). Sotsialna komponenta v zabezpechenni tsivilizatsiinoho postupu i perspektivni formy ii realizatsii na natsionalnikh terenakh. [The social component in providing the progress of civilization and perspective forms of its realization on the national territory] *Visnyk Dnipropetrovskoho universitetu. Seriya: «Svitove gospodarstvo i mizhnarodni ekonomichni vidnosyni» – Bulletin of Dnipropetrovsk University. Series: «The world economy and international economic relations»*, 6, 94-103 [in Ukrainian].

10. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2014 rik – Statistical Yearbook of Ukraine for 2014 (2015) Kyiv [in Ukrainian].

11. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2008 rik – Statistical Yearbook of Ukraine for 2008 (2009) Kyiv: Konsultant [in Ukrainian].

12. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2001 rik – Statistical Yearbook of Ukraine for 2001 (2002) Kyiv: Tekhnika [in Ukrainian].

13. Komashko, O.V., Raevneva, E.V., Rumiantsev, N.V., & Cherniak, O.I. (Ed.) (2002). *Prykladna econometryka [Applied Econometrics]* Kyiv [in Ukrainian].

14. Berezhnaya, E.V., & Berezhnoi V.I. (2006). *Matematicheskie metody modelirovaniia ekonomicheskikh sistem [Mathematic methods of modeling of economic systems]* Moscow: Finance and Statistics [in Russian].

15. Khalafian, A.A (2007). *STATISTICA 6. Statisticheskii analiz dannykh [STATISTICA 6. Statistical data analysis]* Moscow: ООО «Виконор-Пресс» [in Russian].

А.А. Сімахова, канд. екон. наук, доцент кафедри економіки і управління національним господарством, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара (г. Дніпр, Україна)

Анализ влияния внешнеэкономических факторов на благосостояние населения Украины в условиях мировых интеграционных процессов

В статье оценено влияние внешнеэкономических факторов на благосостояние населения Украины. Разработана модель зависимости валового внутреннего продукта (ВВП) на душу населения от объемов импорта Украины с помощью корреляционно-регрессионных методов анализа. Выделены негативные тенденции во внешнеэкономической деятельности Украины, которые дестабилизируют социально-экономическое развитие страны.

Ключевые слова: внешнеэкономическая деятельность, социальное развитие, интеграционные процессы, ВВП на душу населения, национальная экономика, многофакторный корреляционно-регрессионный анализ, благосостояние населения.

А.О. Simahova, Candidate of Economic Sciences, Assistant Professor of the Department of Economics and National Economy Management, Dnipropetrovsk National University named after Oles Honchar (Dnipro, Ukraine)

Analysis of the foreign economic factors impact on the welfare of Ukrainians in the conditions of the world integration processes

The aim of the article is to study and assess the impact of the foreign economic factors on the welfare of Ukrainian population in the conditions of Ukraine's integration into the world community

The results of the analysis. Ukraine's integration to the world community has not only a significant impact on the development of Ukrainian foreign trade, but also causes the deep changes in the national economy and social sphere. In the article we have proposed an approach to develop an econometric model of Ukraine's GDP per capita dependence on the import volume. For the modeling we have chosen the following indicators of foreign-economic activity as exports of goods and services (X₁); imports of goods and services (X₂); foreign trade balance (X₃) and foreign direct investments (X₄). The impact of the foreign-economic factors on the welfare of population in Ukraine has been evaluated. The model of the GDP per capita dependence on the imports of Ukraine with the use of correlation and regression methods of analysis has been developed. The model's diagnosis has been made. The research results have been appraised by the system of coefficient. It has been proved, that the econometric model is statistically adequate and significant. This model has practical value, because it allows to optimize the Ukrainian foreign-economic activity. In the article the negative trends of Ukrainian foreign-economic activity, which destabilize the socioeconomic development of the country have been pointed out. The methodological significance of the proposed model is that it demonstrates the foreign-economic factors, including imports have affected on the welfare of the Ukrainian population.

Conclusions and directions of further researches. Thus, according to the econometric model the presence of a significant impact of imports of goods and services to the GDP per capita in Ukraine has been proved. The high dependence of GDP per capita on the import activity is extremely economically dangerous, because the raw materials took the largest share in the import volume (almost 30% in 2014). The Ukrainian foreign-economic activity is highly dependent on imports of mineral products, materials, machinery and equipment. So, nowadays the transition of the national economy to the technological base of the post-industrial society is essential. It will reduce high dependence of Ukrainian economy on the import and ensure the productivity and social progress.

As adequate and statistically significant, the proposed model can be used for the further analysis and forecasting. In long term the research will concern the ways and areas of minimization of Ukrainian economy and social sphere dependence on the imports of goods and services.

Keywords: foreign economic activity, social development, integration processes, GDP per capita, national economy, multivariable correlation and regression analysis, welfare of population.

Отримано 26.05.2016 р.